

ALEX SZÓLLÓ

Tupeu DE CRĂȘTIN

NU SUNTEȚI ȘI NU TREBUIE SĂ FIȚI PERFECȚI.
SUNTEȚI IUBIȚI.

Libris
EDITORIAL

BRAȘOV, 2019

CAPITOLUL 1

NIȘTE ASPECTE ISTORICO-RELIGIOS- SOCIALE

Despre evrei se știe din vechime că poartă numele de Popor Ales, Popor al Legământului, și așa mai departe. Dintre toate religiile, iudaismul a rămas neschimbat deși Israelul s-a aflat într-o perpetuă ocupație din partea unor culturi/religii politeiste. Egiptenii, babilonienii, romanii, nu au reușit să schimbe cu nimic hotărârea evreilor de a-și urma Legea și Dumnezeuul unic. Primul mare profet evreu, așa cum știți dac-ați avut contact cu istoria biblică, este Avraam, căruia Dumnezeu i-a promis că va avea grijă să facă din el „părintele multor neamuri”. De la Avraam începe istoria oamenilor cu adevărat conștienți de menirea lor divină.

După Avraam, vine Moise, un alt profet vechi-testamentar de o importanță esențială, pentru că, de fapt, întreaga Biblie nu este altceva decât o paralelă între figurile

lui Moise (Vechiul Testament) și Iisus (Noul Testament).
Primul este întregit spiritual de al doilea.

Care este, de fapt meritul lui Moise?

Ei bine, este primul om care a transmis semenilor săi niște reguli de conduită de inspirație divină. Aceștia, însă, având porniri primitive încă foarte pregnante, trebuiau ținuți din scurt. Astfel se explică formularea tipică pentru aproape toate dintre cele Zece Porunci, codul de legi pe care evreii îl folosesc drept ghid moral și spiritual. Dacă le-ați citit, ați observat fără îndoială că aproape toate încep cu „Să nu...” Asta pentru că se adresează unor oameni care încă nu reușesc să-și controleze impulsurile violente. Dacă Hammurabi¹ a redactat primul cod de legi care poate fi considerat laic, despre Moise se poate afirma că a reușit să implementeze primele legi religioase.

Dumnezeu, așa cum Îl arată legea lui Moise, este un Dumnezeu punitiv, restrictiv. Astfel, e normală reacția de teamă a omului de rând în fața Lui. Vorbim aici de un Dumnezeu care nu ezită să facă victime printre egiptenii care-i înrobeau pe evrei. Folosindu-se de precedentul lui Avraam, căruia Dumnezeu i-a încercat credința printr-o cerere de sacrificiu filial, oprită mai apoi, Legea lui Moise impune sacrificii animale la Templu.

Cu timpul, religia iudaică a început să cadă în ceea ce se întâmplă cu orice orientare spirituală fără un suflu nou: monotonia. Fiii lui Israel au ajuns să creadă că este destul să facă ritualurile de sacrificiu, să ardă tămâia și să reverse aurul la Templu. Preoțimea lacomă a ajuns să vadă în asta o sursă extrem de bună de profit, și să

1. Rege babilonian considerat inventatorul primului cod de legi din istoria omenirii. A domnit în perioada 1792-1750 î. Hr. (n.a.)

impună criterii tot mai exclusiviste legate de animalele de sacrificiu (doar miei fără pată, cumpărați de la vânzătorii din curtea Templului, de pildă). Astfel, oamenii de rând ai Poporului Ales se simțeau în vremea lui Iisus oricum, dar nu aleși. Erau nevoiți să trudească din greu pentru a plăti taxele datorate Imperiului Roman, iar atunci când li se cereau sacrificii pentru Templu din partea preoților, li se reamintea mereu că jertfa lor nu va fi bine primită în momentul în care încercau s-o facă după posibilități, și nu după standardele preoțești ale vremii. Prinși între ciocan și nicovală, simțindu-se fără îndoială trădați de cei care ar fi trebuit să le fie călăuze spre Dumnezeu cel Unic, și înrobiți de către romani, evreii au început să sperie tot mai tare în apariția unui Mesia, un Ales care să-i elibereze de sub jugul dominației Imperiului. Ceea ce evreii voiau de fapt era un eliberator concret, politic, un războinic de soiul regelui David, care să-i scoată pe romani cu forța din Israel, prin revolte și războaie de o violență care să le facă probleme atât de mari încât să nu se mai întoarcă vreodată. Un rege demn de ceea ce azi se numește „fantasy epic”, un model de curaj și de înțelepciune care să-i ajute să-și depășească starea de oameni aflați sub ocupație, redevenind Poporul Ales. Bineînțeles, atunci când Iisus a apărut, ca tâmplar despre ale cărui origini nu circulau numai zvonuri de bine, și a început să prezinte o cu totul altă față a lui Dumnezeu față de cea pe care preoții o evidențiau, oamenii simpli au început să vadă în El pe Mesia. Mulți dintre cei care-L urmau auziseră de El de la Ioan Botezătorul, iar atunci când acesta L-a confirmat drept „Mielul lui Dumnezeu, care ia asupra-I păcatele lumii”, au simțit în El pe cineva dispus să le asculte ofurile și să-i ajute să treacă peste ele. Când însă

Iisus a început să critice aspru fățărnicia clasei preoțești a vremurilor sale, acuzând-o de ipocrizie și discriminare, aceasta a început să vadă în El un pericol pentru prestigiul funcției lor, și deci, un individ primejdios care trebuia făcut să tacă. Rigiditatea religioasă a preoților evrei îi împiedica să accepte ideea că Legea lui Moise necesita completări sau adăugiri de vreun fel. Jigniți de atacurile verbale ale Mântuitorului, care-i numea „călăuze oarbe” și le reproșa că închid Împărăția Cerurilor tocmai în fața celor ce au nevoie de ea, și-au dorit să scape de El într-un mod cât mai dureros și mai umilitor, să facă din El un exemplu pentru populație, o amenințare cu privire la ce se întâmplă cu cei care se opun conservatorismului legii mozaice. Lovindu-se însă de obstacolul legal al imposibilității de a condamna cu de la sine putere un om la moarte, Sinedriul l-a găsit lui Iisus vina de-a Se fi declarat un inamic al Împăratului Romei, spunând că este Fiul lui Dumnezeu. La vremea respectivă, Împăratul era considerat fiu al zeilor, cu drept divin de a cârmui Imperiul Roman, iar preoții evrei, știind asta, s-au folosit în avantajul lor de romani, obișnuiți cu execuțiile crude, pentru a obține pedeapsa tipică răzvrătiților și trădătorilor pentru Iisus, Care, spuneau ei, merita să moară pentru că reprezenta un pericol pentru ordinea socială, politică, economică și religioasă a Iudeii.

Drept creștini, vă e ușor să acceptați Învierea lui Iisus ca fundament al credinței voastre. Drept atei, cred eu, puteți lua această Înviere ca pe un simbol al faptului că mesajul unui mare om va merge mereu mai departe, chiar și la mulți ani după ce acesta nu mai există fizic. Repet, scopul meu cu cartea asta nu e să fac din atei adepți ai

creștinismului, nici să le dau de înțeles creștinilor că nu cred în ce ar trebui să creadă. Sunt mulți care pot face ambele lucruri cu mult mai mult zel decât o fac eu, și am avut ocazia să văd exemple de ambele părți ale baricadei, și ambele direcții mi-au dispăcut în egală măsură. Ce vreau eu e ceva mult mai îndrăzneț și mai dificil: vreau să încerc, pe cât pot eu de bine, să argumentez în favoarea credinței, fără a cădea în prozelitism, pentru ca atât cei care nu cred cât și cei care consideră că doar a lor credință îi va salva, să înțeleagă că, de fapt, a fi un creștin autentic, un urmaș al lui Hristos, nu echivalează nicidecum cu credința oarbă, oricât ar încerca unii sau alții să sugereze asta. Dacă aș fi fost orb în credința mea, ca o oaie care le urmează pe altele din pur spirit de turmă, nu aș mai fi încercat să ajung la voi cu aceste rânduri. Așadar, nu pot decât să-mi exprim dorința puternică de a vă face să înțelegeți deosebirile de nuanțe dintre religie, confesiune și credință. În ziua de azi, întocmai ca-n urmă cu mai bine de două mii de ani, este limpede că una nu le include în mod necesar pe celelalte. La drept vorbind, a spune în gura mare că ești un om religios, indiferent de confesiunea din care faci parte, e exact apă de ploaie. Atâta timp cât sufletul tău nu e curățit în urma ritualurilor și rugăciunilor pe care le faci, faptul că te folosești de propria religiozitate nu te va apropia de Raiul în care spui că te încrezi, la fel cum nici ateii nu dovedesc că sunt atei atacându-i pe cei care cred. Revenind la DEX, „ateu” înseamnă „Persoană care neagă existența lui Dumnezeu și a oricărei divinități”. Punct. Despre atacarea celor care aleg să creadă nu se specifică nimic. De fapt, știți ce cred eu? Că mulți oameni, în ziua de azi, își auto-aplică eticheta de atei fără a ști să și-o

asume, așa cum la fel de mulți se numesc creștini și fac lucruri care numai demne de un creștin nu se pot numi. O să încerc să vă explic logica unora dintre falșii atei printr-o anecdotă pe care-am avut tupeul să o inventez singur pentru a mă lămuri cum funcționează:

Imaginați-vă pe cineva care nu crede deloc în existența extraterestrilor. I se pare o mare, mare prostie să creadă în așa ceva. La un moment dat, provocat fiind la o discuție de cineva care, să zicem, se declară neutru, nefiind sigur nici de existența lor și nici de contrariul ei, care încearcă să-i demonstreze aprinsului nostru contestatar al vieții pe alte planete că e cazul să dea dovadă de un pic mai multă cumpătare față de lucruri care poate îl depășesc, omul nostru zice „Măi, nu există extraterestri. Dar dacă aș prinde unul, să fiu al naibii de nu i-aș rupe căpățâna!” Există unii oameni cărora nimeni și nimic nu pare să le poată schimba convingerile. Ei bine, ce nu știu acești oameni, și ce sper să reușesc să le arăt în cartea asta a mea, e că omul este prin excelență o ființă care se întreabă. Îndoiala nu face discriminări, fie că ești creștin sau ateu, așa că acelora care lasă felul lor de-a gândi să-i declare drept literalști (ai religiei sau științei), le pun acum o întrebare: mă, fraților, nu-i păcat de voi? Nu-i o risipă de minte perfectibilă să vă limitați gândirea spunându-vă ce NU vă reprezintă în loc să încercați mereu să vă lărgiți orizontul? Și unii, și alții, știm că suntem ființe muritoare, că nemurirea e ceva ce nu ține de trupurile noastre limitate. Așadar, de ce să căutăm să ne concentrăm atât de mult pe ceea ce nu ne reprezintă, când nu avem timp nici măcar să ne dăm seama exact ce ne definește. Tocmai de-asta există cartea mea, și pe această cale vreau să mulțumesc tuturor,

fie ei creștini, de alte religii, sau atei, care m-au inspirat să scriu rândurile astea. De multe ori am fost întrebat în ce/cine cred sau de ce biserică aparțin. Sper ca prin cele scrise aici să răspund la aceste întrebări, și mai sper ca această carte să-mi răspundă mie, în aceeași măsură ca și vouă la întrebarea „De ce este nevoie (ca) să crezi?”. Acelora dintre voi care cred că părerile lor nu valorează nimic, nu ajută la nimic, nu schimbă nimic, vin și le spun că Acela pe care creștinii (cu tupeu sau fără) Îl numesc Fiul lui Dumnezeu, era, din punct de vedere uman, un tâmplar umil. Așadar, țineți minte că atâta vreme cât sunteți sinceri în opiniile voastre, și căutați să faceți bine, urmați Calea, indiferent de relația voastră cu Divinitatea. Dacă vă îndoiiți, nădăjduiesc să vă ajut să sperați. Dacă credeți, mă rog să vă întăresc și-mprospătez credința. Dacă nu credeți, sper să vă ajut să înțelegeți de ce eu și alții credem, cum și El a făcut cu cei ce credeau în El. Călugărul medieval Thomas a Kempis² vorbea de *Imitatio Christi*, urmarea lui Hristos, despre care spunea că trebuie să fie pilonul vieții fiecărui creștin. Dacă veți avea curiozitatea să analizați în profunzime și cu o perspectivă un pic modificată esența gândirii lui Iisus, veți vedea că, din păcate, puțini sunt preoții care-L urmează în ziua de azi cu adevărat, dar aceia care reușesc s-o facă rămân în istorie drept modele adevărate de credință, apreciate chiar și de cei de alte credințe decât cea creștină. Un Arsenie

2. Thomas a Kempis (1380-1471), călugăr augustinian cunoscut pentru lucrarea sa devoțională, *Imitatio Christi*, scrisă pentru prima oară în latină, cel mai probabil în perioada 1418-1427 (n.a.)

Boca, un Nicolae Steinhardt³, un Ioan Paul al II-lea, un Francisc de Assisi.⁴ Țștia sunt oameni despre care nu cred că poate spune cineva că-s oi care urmează orbește niște învățături pe care nu le pricep. Sunt 100% conștient că în Evul Mediu, se putea spune lucrul ăsta despre mulți oameni de rând ce ađerau la creștinism. Înșă de-atunci omenirea a mai măncat saci de păine, iar inovația lui Gutenberg, tiparul, și-a făcut treaba în așa fel încât cărțile s-au transformat dintr-o raritate în ceva accesibil tuturor. Tocmai accesibilitatea cărții, ca element esențial pentru dezvoltarea societății umane, este motivul pentru care creștinismul a devenit atât de popular, atât de repede. Să nu uităm că primele texte tipărite în masă au fost texte religioase, toată lumea știe de Biblia lui Gutenberg, din 1455. Creștinismul este strâns legat de răspândirea în masă a cărților. Este un sistem de valori centrat pe cărți, provenit din ceea ce cunoaștem drept Biblie (care, apropo, se traduce prin „carte”). Deși sunt de acord că religia Evului Mediu a făcut enorm de mult rău (Inchiziția fiind cel mai elocvent dintre exemple), cred că aș fi complet ignorant dacă aș nega contribuția esențială pe care a avut-o

3. Nicu Aurelian Steinhardt (1912-1989), cunoscut și după numele de monah Nicolae Delarohia, este poate cea mai emblematică personalitate a Ortodoxiei românești de la care ne parvine o mărturie a experienței concentraționare comuniste prin tulburătorul *Jurnal al Fericiții*, scris în perioada detenției (1960-1964), și publicat post-mortem în 1991 (n.a)

4. Pe numele său laic Giovanni di Bernadone, Francisc din Assisi este considerat sfântul ocrotitor al viețuitoarelor în creștinismul apusean. Fiu de neguțător de mătăsuri, a dus o viață de huzur până când a simțit chemarea Domnului pentru a trăi în acord cu Evanghelia și a hotărât să-și dedice viața postului, rugăciunii și ajutorării săracilor și bolnavilor (n.a)

începând cu secolul al cincisprezecelea la promovarea cărții. Este foarte adevărat că s-a ajuns într-o situație în care fiecare denotație creștină Îl vede altfel pe Iisus cu tot ce ține de viața și faptele Sale, însă asta nu înseamnă că meritul Său ca revoluționar spiritual, ca și al acelor care nu s-au situat și încă nu se situează de partea hiper-înflăcărată a susținătorilor Săi, este mai puțin mare. Cred că încă se poate, se vrea, și se merită studierea îndeaproape a creștinismului, cu tot binele pe care l-a inspirat Cel ce-a avut curajul de-a se numi pe Sine Calea, Adevărul și Viața, într-o epocă ce puna preț pe puterea politică și religioasă mult mai mult decât pe puterea esențială, pe forța vitală ce sălășluiește în sufletul omenesc, și pe care Iisus o prețuia atât de adânc. Cred că este încă posibil să încercăm să nu ne mai batem pe cum Îi scriem numele (pe care eu îl scriu așa din pur respect pentru sufletul deosebit care mi-a călăuzit educația în primii ani de școală, doamna Maria Roșca, o femeie extraordinar de dedicată, care la un moment dat, în timpul predării unei poezii pascale, ne-a scris numele Lui pe tablă, potrivit grafiei ortodoxe, spunându-ne „Așa îl scriem noi, ortodocșii, însă sunt și alte moduri de-a-l scrie”, și exemplificându-ne fiecare mod). Mă rog din inimă să apuc vremurile în care lumea să nu se mai războiască din pricina numelui Lui și a grafiei sale, ci să găsească mereu și mereu moduri noi de-a-l duce mai departe ajutând pe cei în nevoie. Dar pentru asta, se merge dincolo de canoane, dogme, predici, și așa mai departe. Se ajunge la miezul cald al Tatălui, ai Cărui fii trebuia să învățăm a fi. Iar miezul ăsta vine din Iubire.

CAPITOLUL 2

CE ESTE ADEVĂRUL?

În creștinism, conceptul adevărului joacă un rol extrem de important. Însuși Iisus Se autodescrie drept „Calea, Adevărul și Viața”. Din faptul că Adevărul este conceptul de mijloc în această treime hristică, observăm calitatea lui de element esențial.

Titlul capitolului nu este formulat întâmplător sub formă de întrebare, pentru că, după logica elementară orice întrebare își are răspunsul.

Vă spun însă un lucru: dacă nu știți din start ce este Adevărul, nici cartea asta, nici altele, tratate de filosofie, biografii ale marilor gânditori, sau chiar versiuni ale Bibliei, nu vă vor ajuta să ajungeți mai repede la el.

În Noul Testament, întrebarea din titlul capitolului este pusă de Pilat. Așa cum știm, acesta era guvernatorul roman al Iudeii, în vremea lui Iisus, cel care L-a și condamnat, sub presiunile Sinedriului.

CUPRINS

În loc de prolog

CE-I CU TITLUL ĂSTA? 5

Capitolul 1

NIȘTE ASPECTE ISTORICO-
RELIGIOS-SOCIALE 13

Capitolul 2

CE ESTE ADEVĂRUL? 23

Capitolul 3

CAUTĂ CREȘTINISMUL
PERFECTIUNEA? CU NIȘTE
ÎNSEMNĂRI DESPRE IUDA
ȘI PETRU. 27

Capitolul 4

„UNDE SUNT DOI SAU TREI ADUNAȚI
ÎN NUMELE MEU,
ACOLO VOI FI ȘI EU ÎN
MIJLOCUL LOR” (MT 18:20).
DESPRE ADEVĂRATA PUTERE
A BISERICII. 35

Capitolul 5

CÂTE CEVA DESPRE DIAVOL 47

Capitolul 6

CE ÎNSEAMNĂ LIBERTATEA? 65

Capitolul 7

DESPRE PUTEREA RUGĂCIUNII 79

*Capitolul 8*A MULȚUMI: UN STÂLP AL
TRĂIRII DE CREȘTIN CU TUPEU ... 97*Capitolul 9*CE SPUNEM CÂND SPUNEM
„TATĂL NOSTRU”?..... 103*Capitolul 10*FILMUL RELIGIOS:
ÎNTRE BLASFEMIE ȘI ICOANĂ VIE ... 107*Capitolul 11*

CE FACEM CU ÎNDOIALA? 139

Capitolul 12

ÎNGĂDUIE DUMNEZEU RĂUL? 149

*Capitolul 13*NIȘTE GÂNDURI DESPRE
IERTARE 163*Capitolul 15*„PERICOLELE”
FICȚIUNII FANTASY 177

Capitolul 16

ESTE DUMNEZEU RĂZBUNĂTOR? 195

Capitolul 17

DESPRE SĂRBĂTORI,
CU O APLECARE DEOSEBITĂ
ASUPRA CRĂCIUNULUI
ȘI A PAȘTELUI. 203

Capitolul 18

SECTELE 217

Capitolul 19

DESPRE ROCKERI, METALIȘTI,
„JEGOȘI, PLETOȘI SATANIȘTI”,
ATEI, AGNOSTICI ȘI LOCUL LOR
LA MASA TATĂLUI 225

Postfață

FIE SFÂRȘITUL ÎNCEPUT 291